

Voor praktisch gebruik in bestekken kan deze tekst integraal worden gedownload via de websites van de Samenwerkingsovereenkomst (www.samenwerkingsovereenkomst.be) en het Agentschap Natuur en Bos (www.natuurenbos.be).

Standaardbestekvoorschrift duurzaam geëxploiteerd hout

“Alle hout en producten van hout moeten afkomstig zijn uit duurzaam beheerde bossen, tenzij de aanbieder kan aantonen dat de technische bepalingen van het bestek het leveren van dergelijk hout of dergelijke producten van hout op dit moment uitsluit. In dit laatste geval dient de aanbieder naast dat bewijs op zijn minst aan te tonen dat het hout van legale origine is.”

Criteria voor duurzaam bosbeheer

De criteria waaraan het bosbeheer, waar het hout of producten van hout vandaan komen, moet voldoen om als duurzaam beschouwd te worden, zijn de volgende:

Hoofdstuk I. Criteria voor het juridisch kader en relevante overeenkomsten

Principe 1: De bosbeheerder moet bij het beheer van zijn bos alle internationale bindende overeenkomsten, alle nationale en lokale wetten die van toepassing zijn, respecteren.

Criterium 1.1: De bosbeheerder leeft het wettelijke kader na dat betrekking heeft op bos en bosbouw in de brede zin en houdt zich aan de hieruit voortvloeiende verplichtingen.

Criterium 1.2: Eigendomsrechten en eventuele zakelijke en persoonlijke rechten op het bos zijn aantoonbaar vastgesteld.

Criterium 1.3: De bosbeheerder houdt zich aan alle rechten en plichten die volgen uit alle overeenkomsten, contracten en regelingen die van toepassing zijn op het bosbedrijf en het bosbeheer.

Criterium 1.4: De bosbeheerder beschermt zijn bezit waar mogelijk tegen illegale kap, niet toegestane verblijfsactiviteiten en andere ongewenste vormen van bosgebruik.

Criterium 1.5: De bosbeheerder verklaart dat hij de richtlijnen van deze criteria voor duurzaam bosbeheer zal naleven gedurende een periode, gekoppeld aan het beheerplan en dat hij ook op de lange termijn ernaar streeft zijn bosbezit volgens deze criteria te blijven beheren.

Hoofdstuk II. Criteria voor het waarborgen van sociale en culturele functies

Principe 2: De bosbeheerder houdt bij het beheer en gebruik van zijn bosbezit rekening met de sociale en culturele belangen van zowel de bevolking als de omgeving.

Criterium 2.1: De bosbeheerder erkent de betrokkenheid van alle relevante groepen en personen en houdt rekening met hun standpunten.

Eigendoms- of gebruiksrechten van de lokale bevolking of inheemse volkeren worden gerespecteerd, tenzij de lokale bevolking of de inheemse volkeren vrij en geïnformeerd hebben ingestemd met het afzien van dit recht.

De lokale bevolking en inheemse volkeren hebben een eerlijke kans op werk in de bosbeheereenheid.

Criterium 2.2: Er is een klachtenmechanisme in gebruik dat zorgt voor een adequate behandeling en afwikkeling van klachten en conflicten, volgens de vastgelegde procedures.

Criterium 2.2: Bossen of delen van bossen met grote sociale, culturele, landschappelijke, geschiedkundige, religieuze betekenis, waardevolle traditionele beheervormen of belangrijke wetenschappelijke of educatieve betekenis worden beschermd en beheerd overeenkomstig hun specifieke waarden en potenties.

Criterium 2.3: De bosbeheerder draagt er zorg voor dat de voorschriften voor gezondheid, milieu, veiligheid, arbeidsinhoud en arbeidsomstandigheden worden nageleefd bij alle activiteiten die onder zijn verantwoordelijkheid en opdracht worden uitgevoerd in het bos in kwestie.

Met betrekking tot de arbeidsomstandigheden moeten de rechten van de arbeiders om zich te organiseren en vrijwillig te onderhandelen volgens de Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie gegarandeerd worden.

Criterium 2.4: De bosbeheerder werkt mee aan een goede sociale en technische structuur van de bedrijfstak bij de inzet van eigen personeel of via aannemers.

Criterium 2.5: Ingrijpende veranderingen in bosbeheer en bosgebruik worden vooraf getoetst aan een evaluatie van de te verwachten effecten op sociaal vlak. Wensen en klachten van lokale bevolking, inheemse volkeren en personeel worden opgenomen in de evaluatie.

Hoofdstuk III. Criteria voor het waarborgen van productie- en economische functies

Principe 3: Het beheer van bossen moet het efficiënte gebruik van de verschillende bosproducten en -diensten stimuleren, teneinde de economische levensvatbaarheid van het bosbezit en een breed scala aan ecologische en maatschappelijke functies te waarborgen.

Criterium 3.1: De bosbeheerder behandelt zijn bos als een hernieuwbare hulpbron, waarbij hij streeft naar een veelzijdige functievulling.

Criterium 3.2: De bosbeheerder streeft met zijn bosbedrijf naar economische levensvatbaarheid zonder afbreuk te doen aan het behoud van de ecologische of sociale functievulling door het bos.

Criterium 3.3: De bosbeheerder beoogt met zijn bosbeheer een bos dat een gevarieerde structuur bezit, zowel naar soorten als naar leeftijdsverdeling, dat een ongelijkjarige opbouw kent en dat gemengd is samengesteld als borg voor het behoud van de standplaatsproductiviteit.

Criterium 3.4: De bosbeheerder regelt het gebruik en de voortbrengst van niet-houtige bosproducten zonder afbreuk te doen aan het behoud van de ecologische of sociale functievulling door het bos.

Hoofdstuk IV. Criteria voor het behoud en de bescherming van het milieu

Principe 4: Bosbeheer zal de ecologische functies van het bos in stand houden door het bewaren of verbeteren van de biologische diversiteit, het natuurlijk milieu, de unieke en kwetsbare ecosystemen en landschappen en door de instandhouding van habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten.

Criterium 4.1: Bosbeheer en bosgebruik blijven binnen de grenzen van de ecologische draagkracht van het bosbezit.

Criterium 4.2: Ingrijpende veranderingen in bosbeheer en bosgebruik worden vooraf getoetst aan een evaluatie van de te verwachten effecten op natuur en landschap. De evaluatie wordt afgestemd op de schaal en intensiteit van de ingreep en op de natuur- en landschapswaarde van het bos.

Conversie van bos naar plantage vindt niet plaats, tenzij het gaat om een zeer gelimiteerde proportie van de bosbeheereenheid; en ii) deze niet plaatsvindt in bossen met hoge beschermingswaarde; en iii) deze duidelijke, substantiële, additionele en gewaarborgde voordelen op lange termijn oplevert voor de bescherming van de gehele bosbeheereenheid.

Criterium 4.3: De bosbeheerder ziet erop toe dat bij het beheer bos-vreemde stoffen en producten zo veel mogelijk uit het bos worden geweerd.

Criterium 4.4: De bosbeheerder moet, voorzover hij daartoe de mogelijkheden heeft, met zijn bosbedrijfsvoering bijdragen tot het integraal waterbeheer.

Hoofdstuk V. Criteria voor het behoud en de bevordering van de biologische diversiteit

Principe 5: De bosbeheerder houdt bij het beheer van zijn bosbezit rekening met de biologische diversiteit door zorg voor het behoud, de ontwikkeling of het herstel van de ecologische functie van zijn bos.

Criterium 5.1: In het bosbeheer en bosgebruik worden maatregelen genomen ter instandhouding van habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten met het oog op de multifunctionaliteit.

Criterium 5.2: Bij het beheer van bos wordt gestreefd naar een bepaald aandeel inheemse boomsoorten en het bevorderen van een rijke en gevarieerde bosstructuur van toepassing op het niveau van het beheerplan.

Het gebruik van exotische soorten zal zorgvuldig gecontroleerd worden en actief bemonitord om negatieve effecten te voorkomen.

Criterium 5.3: In het bosbeheer en bosgebruik worden maatregelen genomen om de ecologische processen binnen het bos te beschermen, te versterken of te herstellen.

Criterium 5.4: Representatieve voorbeelden van natuurlijke inheemse bosgemeenschappen, waardevolle bostypen en goed ontwikkelde boscystemen worden beschermd en beheerd overeenkomstig hun specifieke waarde.

Voor bossen met een hoge beschermingswaarde is het voorzorgprincipe van toepassing. In overeenstemming met de schaal van de bosbeheerseenheid, worden ten behoeve van deze bossen met een hoge beschermingswaarde delen van de bosbeheerseenheid aangewezen waar geen houtkap, overige exploitatie en minimale verstoring door andere activiteiten plaatsvinden.

Criterium 5.5: Plantagebos wordt duurzaam beheerd en draagt zoveel mogelijk bij aan het behoud, herstel en verminderde druk op natuurlijk bos in het landschap.

Een in de specifieke standaard aangegeven proportie van een plantagebos wordt beheerd overeenkomstig het criterium 5.4, daarnaast voldoet het plantagebos eveneens aan de andere criteria.

Een plantagebos dat na 1997 is geconverteerd van natuurlijk bos naar plantagebos komt niet in aanmerking voor certificering.

Hoofdstuk VI. Criteria voor planmatig en controleerbaar beheer

Principe 6: Het beheer van het bos moet planmatig en controleerbaar zijn.

Criterium 6.1: De bosbeheerder heeft zijn visie op het beheer en gebruik van zijn bos vastgelegd in een uitgebreid beheerplan.

Criterium 6.2: De bosbeheerder volgt de effecten van het beheer en gebruik van zijn bosbezit en gebruikt die gegevens voor aanpassingen in het beheer of de tussentijdse herziening van zijn beheerplan.

Criterium 6.3: De bosbeheerder controleert en documenteert de houtwinning, de exploitatie en verkoop van hout en andere bosproducten.

Criteria voor een geloofwaardig en kwaliteitsvol certificeringssysteem

De Vlaamse overheid aanvaardt als bewijs een certificaat (en CoC) dat aantoonst dat het duurzaam bosbeheer door een onafhankelijke instelling volgens internationaal erkende criteria werd gecertificeerd. Deze internationaal erkende criteria voor duurzaamheid komen bijgevolg op zijn minst tegemoet aan de definitie van de Vlaamse overheid voor hout afkomstig uit duurzaam beheerde bossen. Daarnaast sluit de Vlaamse overheid naast een certificaat geen enkel ander bewijsmiddel uit dat voldoet aan de criteria waaraan geloofwaardige en kwaliteitsvolle certificeringssystemen moeten voldoen.

Een geloofwaardig en kwaliteitsvol certificeringssysteem voldoet aan de volgende criteria:

- **geloofwaardigheid** in de ogen van de verbruiker en de milieubeweging;
- **internationaal** operationeel zijn;
- gebaseerd zijn op **objectieve en verifieerbare criteria** die het resultaat zijn van een **brede consultatie** met alle geïnteresseerde partijen waaronder NGO's zodat er een evenwaardig aandeel en stemverdeling is tussen de economische, ecologische en sociale actoren;
- **niet discriminerend** zijn voor bepaalde bostypes of bepaalde categorieën bosbeheerders waar ook ter wereld;
- een bepaald **minimumniveau van ecologisch en sociaal beheer** als vereiste stellen, beheer waartoe elke bosbeheerder zich bewust en vrijwillig moet engageren;
- gebaseerd zijn op een **betrouwbare en onafhankelijke controle**;
- **transparant** zijn zodat al een zelfcontrole tegen misbruiken is ingebouwd;
- institutioneel en politiek **aangepast zijn aan de plaatselijke omstandigheden**;
- **doelgericht, efficiënt en economisch rendabel** zijn;
- leiden tot een **label** op of bij het product waardoor het product uit verantwoord beheerde bossen op een betrouwbare manier kan onderscheiden worden van andere producten;
- **traceerbaarheid** van de gecertificeerde producten garanderen door een handelsketensysteem (CoC).

Het ultieme bewijs van het gebruik van hout of houtproducten uit duurzaam beheerde bossen is een bewijs van handelsketensysteem (CoC) van de gehele handelsketen. Dit impliceert het bezit van een CoC of een gelijkwaardig bewijs (zoals projectcertificering) van de laatste in het handelsketensysteem.

Het FSC-label wordt geacht te voldoen aan de hierboven vermelde criteria voor duurzaamheid en de criteria voor een geloofwaardig en kwaliteitsvol certificeringssysteem.

Andere certificeringssystemen kunnen hierbij gevoegd worden door een gelijkwaardigheids-toets met de hierboven aangehaalde criteria.

Legaliteit

Indien voor de gewenste technische specificaties hout uit duurzaam beheerde bossen – zoals gedefinieerd hierboven – niet voorradig is, dient de aanbieder van het hout dit te bewijzen en daarnaast moet het geleverde hout voldoen aan volgende criteria voor **legaliteit**:

1. De boscijneraar of bosbeheerder heeft legale gebruiksrechten op het bos;
2. Zowel de bosbeheerorganisatie als contracten leven lokale en nationale wetten en gedragscodes na, deze omvatten eveneens deze inzake:
 - a. Bosbeheer;
 - b. Leefmilieu;
 - c. Arbeid en welzijn;
 - d. Gezondheid en veiligheid;
3. Alle relevante taken worden betaald;
4. CITES wordt nageleefd.

Deze laatste bewijzen dienen duidelijk gedocumenteerd te worden.